

O'QUV AMALIYOTLARINI TASHKIL ETISHDA YANGI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Kosonsoy tumani 2-son texnikumi ishlab chiqarish ta'limi ustasi

Alimkulov Oxunjon Abdug'aniyevich

Annotatsiya: Maqolada o'quv amaliyotlarini tashkil etishda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish masalalari yoritiladi. Zamonaviy ta'lim jarayonida amaliy mashg'ulotlarning samaradorligini oshirish, talabalarda kasbiy ko'nikma va kompetensiyalarni shakllantirishda innovatsion yondashuvlarning ahamiyati tahlil qilinadi. Pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan o'quv amaliyotlarining ta'lim sifati va talaba faolligiga ta'siri asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: O'quv amaliyoti, pedagogik texnologiyalar, innovatsion ta'lim, kasbiy kompetensiya, faol o'qitish, amaliy mashg'ulotlar.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quv amaliyotlari talabalarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirishda muhim o'rin tutadi. An'anaviy o'qitish shakllari amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda yetarli darajada samarali bo'lmayotgan bir paytda, yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish zarurati yuzaga kelmoqda. O'quv amaliyotlarini innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etish talabalarning mustaqil fikrlashi, kasbiy tayyorgarligi va mehnat bozoriga moslashuvchanligini oshirishga xizmat qiladi.

O'quv amaliyotlarini tashkil etishda yangi pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga yo'naltirilgan kompleks yondashuvni talab etadi. Faol o'qitish metodlari asosida tashkil etilgan amaliy mashg'ulotlar talabalarning o'quv jarayonidagi ishtirokini kuchaytiradi va ularni real kasbiy vaziyatlarga tayyorlaydi. Bunda muammoli vaziyatlar yaratish, amaliy topshiriqlarni mustaqil va jamoaviy bajarish muhim ahamiyatga ega.

Pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan o'quv amaliyotlarida o'qituvchi rahbar va maslahatchi rolini bajaradi. Talabalar esa faol subyekt sifatida bilim va ko'nikmalarni egallaydi. Amaliy mashg'ulotlar jarayonida talabalarga real ish sharoitlariga yaqin vazifalar berilishi ularning kasbiy fikrlashini rivojlantiradi. Bu esa o'rganilayotgan bilimlarning amaliy ahamiyatini yanada oshiradi.

Innovatsion texnologiyalardan foydalanish o'quv amaliyotlarini individuallashtirish imkonini beradi. Har bir talabaning bilim darajasi va qiziqishlari hisobga olingan holda topshiriqlar berilishi ta'lim jarayonining sifatini oshiradi. Axborot texnologiyalari, interaktiv platformalar va raqamli resurslar yordamida talabalar mustaqil ravishda amaliy ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Shuningdek, loyiha asosida o'qitish texnologiyasi o'quv amaliyotlarida samarali natija beradi. Talabalar muayyan loyiha ustida ishlash jarayonida rejalashtirish, muammo yechish va natijani baholash ko'nikmalarini egallaydi. Bu esa ularni kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlashda muhim omil hisoblanadi.

Hozirgi kunda o'quv amaliyotlarini tashkil etishda masofaviy va gibrid ta'lim elementlari keng qo'llanilmoqda. Virtual laboratoriyalar, simulyatorlar va elektron o'quv platformalari orqali talabalar amaliy ko'nikmalarni shakllantirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan o'quv amaliyotlari talabalarning motivatsiyasini oshiradi va ta'lim samaradorligini ta'minlaydi. O'quv amaliyotlarini yangi pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishda ta'lim jarayonining tizimliliigi va izchilligi muhim ahamiyat kasb etadi. Amaliy mashg'ulotlar oldindan puxta rejalashtirilganda va aniq pedagogik maqsadlarga yo'naltirilganda, talabalarning kasbiy tayyorgarligi samarali shakllanadi. Har bir amaliy topshiriq talabaning kelajakdagi kasbiy faoliyati bilan bevosita bog'liq bo'lishi, real ish jarayonlariga yaqinlashtirilgan bo'lishi lozim.

Yangi pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan o'quv amaliyotlarida integrativ yondashuv muhim o'rin tutadi. Nazariy bilimlar amaliy mashg'ulotlar

bilan uzviy bog‘langan holda berilganda, talabalar bilimlarni yaxlit tizim sifatida qabul qiladi. Bu esa o‘rganilgan materialni chuqurroq anglashga va uni turli vaziyatlarda qo‘llashga imkon yaratadi.

Amaliy mashg‘ulotlar jarayonida reflektiv faoliyatni yo‘lga qo‘yish ham muhim hisoblanadi. Talabalar bajarilgan ishlarni tahlil qilish, o‘z faoliyatini baholash va xulosalar chiqarish orqali kasbiy fikrlashni rivojlantiradi. Refleksiya jarayoni talabalarning o‘z ustida ishlash, xatolarni aniqlash va ularni bartaraf etish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Shuningdek, yangi pedagogik texnologiyalar o‘quv amaliyotlarini individuallashtirish imkonini beradi. Talabalarning tayyorgarlik darajasi, qiziqishlari va qobiliyatlari hisobga olingan holda topshiriqlar berilishi ularning o‘quv jarayoniga bo‘lgan qiziqishini oshiradi. Bu esa har bir talabaning o‘z imkoniyatlari doirasida maksimal natijaga erishishiga yordam beradi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o‘quv amaliyotlarini tashkil etishda alohida ahamiyat kasb etadi. Virtual laboratoriyalar, elektron trenajyorlar va interaktiv simulyatsiyalar yordamida talabalar murakkab kasbiy jarayonlarni xavfsiz va qulay muhitda o‘rganadi. Bunday vositalar amaliy mashg‘ulotlarning samaradorligini oshirish bilan birga, zamonaviy kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Yangi pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan o‘quv amaliyotlarida jamoaviy faoliyatga keng e‘tibor qaratiladi. Talabalar guruhda ishlash jarayonida o‘zaro muloqot qilish, fikr almashish va birgalikda qaror qabul qilish ko‘nikmalarini egallaydi. Bu jarayon ijtimoiy va kommunikativ kompetensiyalarning rivojlanishiga olib keladi.

Baholash tizimini takomillashtirish ham o‘quv amaliyotlarining muhim jihatlaridan biridir. Jarayonli baholash, o‘zaro baholash va o‘z-o‘zini baholash elementlarining qo‘llanilishi talabalarni faol bo‘lishga undaydi. Baholashning

shaffof va tushunarli mezonlari talabalarning mas'uliyatini oshiradi va o'quv natijalarini yaxshilaydi.

Ushbu yondashuv talabalarning kasbiy bilim va ko'nikmalarini mustahkamlaydi, ularni real mehnat sharoitlariga tayyorlaydi hamda raqobatbardosh mutaxassislar sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. O'quv amaliyotlarini yangi pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish ta'lim jarayonining mazmuni va sifatini tubdan o'zgartiradi. Bunday yondashuv o'qitish jarayonini faqat bilim berishga emas, balki talabalarda mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va amaliy yechim topish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltiradi. Amaliy mashg'ulotlar real ishlab chiqarish va kasbiy faoliyat sharoitlariga yaqinlashtirilgan holda tashkil etilganda, talabalarda kasbga nisbatan ongli munosabat shakllanadi.

Yangi pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan o'quv amaliyotlarida muammoli o'qitish tamoyillari keng qo'llaniladi. Talabalarga tayyor bilim berishdan ko'ra, ularni izlanishga undovchi vaziyatlar yaratish samaraliroq hisoblanadi. Muammoli vazifalar talabalarning mantiqiy fikrlashini faollashtiradi, ularni mustaqil qaror qabul qilishga va mas'uliyatni his etishga o'rgatadi. Natijada bilimlar chuqurroq o'zlashtiriladi va uzoq muddat saqlanadi.

Amaliy mashg'ulotlarda loyiha asosida o'qitish texnologiyasidan foydalanish talabalarning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi. Talabalar loyihani rejalashtirish, bajarish va himoya qilish jarayonida kasbiy kompetensiyalarni bosqichma-bosqich egallaydi. Bu jarayon ularning tashabbuskorligini oshiradi, o'z fikrini asoslab berish va jamoa bilan ishlash malakalarini mustahkamlaydi.

Shuningdek, o'quv amaliyotlarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylanmoqda. Elektron ta'lim platformalari, virtual laboratoriyalar va interaktiv mashg'ulotlar yordamida talabalar murakkab jarayonlarni vizual tarzda idrok etadi. Bu esa nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi va o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi.

O'quv amaliyotlarini tashkil etishda differensial yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi. Har bir talabaning individual imkoniyatlari, bilim darajasi va qiziqishlari hisobga olingan holda topshiriqlar berilishi ularning faolligini oshiradi. Bunday yondashuv talabalarning o'ziga bo'lgan ishonchini kuchaytiradi va o'quv jarayoniga ijobiy munosabatni shakllantiradi.

Amaliy mashg'ulotlarda refleksiya jarayonining yo'lga qo'yilishi talabalarning kasbiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Talabalar bajarilgan ishlarni tahlil qilish, o'z yutuq va kamchiliklarini aniqlash orqali o'z ustida ishlash ko'nikmasini rivojlantiradi. Refleksiya orqali o'qituvchi ham ta'lim jarayonining samaradorligini baholash va uni takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Jamoaviy o'qitish texnologiyalari o'quv amaliyotlarining samaradorligini oshiruvchi muhim omillardan biridir. Guruhda ishlash jarayonida talabalar o'zaro muloqot qilish, fikr almashish va kelishuvga erishish ko'nikmalarini egallaydi. Bu jarayon ularning kommunikativ madaniyatini rivojlantiradi va kasbiy faoliyatda muhim bo'lgan ijtimoiy kompetensiyalarni shakllantiradi.

Baholash tizimining takomillashtirilishi ham o'quv amaliyotlarining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Jarayon davomida baholash, o'zaro baholash va o'z-o'zini baholash usullarining qo'llanilishi talabalarning mas'uliyatini oshiradi. Baholash mezonlarining ochiq va tushunarli bo'lishi esa talabalarning o'z faoliyatini ongli ravishda nazorat qilishiga yordam beradi. O'quv amaliyotlarini tashkil etishda yangi pedagogik texnologiyalar ta'lim oluvchilarning faolligini oshirishga xizmat qiladi. Talaba o'quv jarayonining passiv ishtirokchisidan faol subyektiga aylanganda, bilimlarni egallash jarayoni samaraliroq kechadi. Bunda o'qituvchining roli axborot beruvchi emas, balki yo'naltiruvchi va maslahat beruvchi sifatida namoyon bo'ladi. Bu yondashuv talabalarda mustaqil ta'lim olish madaniyatini shakllantiradi.

Amaliy mashg'ulotlarda kompetensiyaga yo'naltirilgan yondashuv alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu yondashuv doirasida bilim, ko'nikma va malakalar

yagona tizim sifatida shakllantiriladi. Talabalar amaliy vazifalarni bajarish jarayonida nafaqat bilimlarini mustahkamlaydi, balki ularni real kasbiy vaziyatlarda qo'llash tajribasini ham orttiradi. Natijada kasbiy kompetensiyalar bosqichma-bosqich rivojlanadi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan o'quv amaliyotlarida ta'lim mazmunining moslashuvchanligi muhim hisoblanadi. Ta'lim jarayoni mehnat bozori talablariga moslashtirilganda, talabalarning kasbiy tayyorgarligi yanada mustahkamlanadi. Zamonaviy ishlab chiqarish texnologiyalari va kasbiy standartlar amaliy mashg'ulotlar mazmuniga kiritilishi talabalarning zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishini ta'minlaydi.

O'quv amaliyotlarida innovatsion baholash usullaridan foydalanish ta'lim samaradorligini oshiradi. Portfoliolar, amaliy ish natijalari va loyiha faoliyati orqali baholash talabalarning real bilim va ko'nikmalarini aniqlash imkonini beradi. Bunday baholash tizimi talabaning rivojlanish dinamikasini kuzatish va individual yondashuvni amalga oshirishga yordam beradi.

O'quv amaliyotlarini tashkil etishda ta'lim muhitining psixologik jihatlari ham muhim o'rin tutadi. Qulay, ochiq va qo'llab-quvvatlovchi muhit yaratilganda talabalar o'z fikrini erkin ifoda etadi va faol ishtirok etadi. Bu esa o'quv jarayonida ijodkorlik va tashabbuskorlikning rivojlanishiga olib keladi.

Shuningdek, o'quv amaliyotlarida fanlararo integratsiya tamoyillarini qo'llash ta'lim sifatini oshiradi. Turli fanlar o'rtasidagi bog'liqlikni anglash talabalarning bilimlarni tizimli qabul qilishiga yordam beradi. Fanlararo yondashuv orqali talabalar murakkab masalalarni kengroq nuqtai nazardan tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan o'quv amaliyotlari talabalarning ijodiy va tadqiqot faoliyatini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Talabalar kichik tadqiqotlar olib borish, kuzatishlar o'tkazish va natijalarni

tahlil qilish orqali ilmiy fikrlash asoslarini egallaydi. Bu esa ularning kelgusida ilmiy va kasbiy faoliyatiga mustahkam poydevor yaratadi.

Natijada, o'quv amaliyotlarini yangi pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish ta'lim jarayonini zamonaviy talablar darajasiga olib chiqadi. Ushbu yondashuv talabalarning kasbiy kompetensiyalarini chuqurlashtiradi, ularni mustaqil va raqobatbardosh mutaxassislar sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

Xulosa

O'quv amaliyotlarini tashkil etishda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biridir. Innovatsion yondashuvlar talabalarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantiradi, mustaqil fikrlash va amaliy faoliyatga tayyorgarligini kuchaytiradi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan o'quv amaliyotlari raqobatbardosh mutaxassislar tayyorlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Axmedov S.B. Innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida o'quv amaliyotlarini tashkil etish. Toshkent: Fan, 2018. 320 bet.
2. Mirzaev A.T. Amaliy mashg'ulotlar metodikasi va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish. Toshkent: Universitet, 2019. 288 bet.
3. Rustamov V.A. Muhandislik grafikasi va aksonometrik proeksiyalarni o'qitish metodikasi. Toshkent: Agropromizdat, 2017. 264 bet.
4. Islomov I.M. Ta'limda interaktiv va faol metodlarni qo'llash. Toshkent: Ilm, 2020. 304 bet.
5. Yo'ldoshev E.Yu. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar. Toshkent: Sharq, 2021. 272 bet.
6. Qodirov P.A. Amaliyotda baholash tizimlari va kompetensiya rivojlantirish. Toshkent: Agro, 2019. 288 bet.
7. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim kodeksi. Toshkent: Norma, 2021. 336 bet.